

NORGES BONDELAG

Landbruksutdanning på alle nivå - hva trenger næringa

Berit Hundåla, 15. februar 2010

Vi får Norge til å gro!

Velkommen til seminar!

Norges Bondelag er opptatt av landbruksutdanning

- I dag: Fokus på samarbeid om rekruttering
- Ønsker dobling av elevtall på ”grønn naturbruk”
- Både yrkes- og studiekompetanse
- Naturbruk som inngang til høyere utdanning

- Må også arbeides med innhold og struktur i landbruksutdanning på alle nivå.

NORGES BONDELAG

Vi har sovet i timen...

Utydelig ansvar for utdanning og rekruttering:

- Lite fokusert i landbruksorganisasjonene
  - Som etterspørre av utdanning for framtidens bønder
  - Som arbeidsgiver for landbruksakademikere
- Lite fokus i offentlig landbruksforvaltning
- Lite profilert i utdanningskataloger
- Rådgiverne i ungdomsskolen vet lite om utdanning og yrke i landbruket

Samarbeid er viktig!

NORGES BONDELAG

Landbruk er kompetansekrevenende

Landbruket trenger kompetanse. Det utdannes for få i dag til å fylle framtidens behov og for å møte framtidens utfordringer.

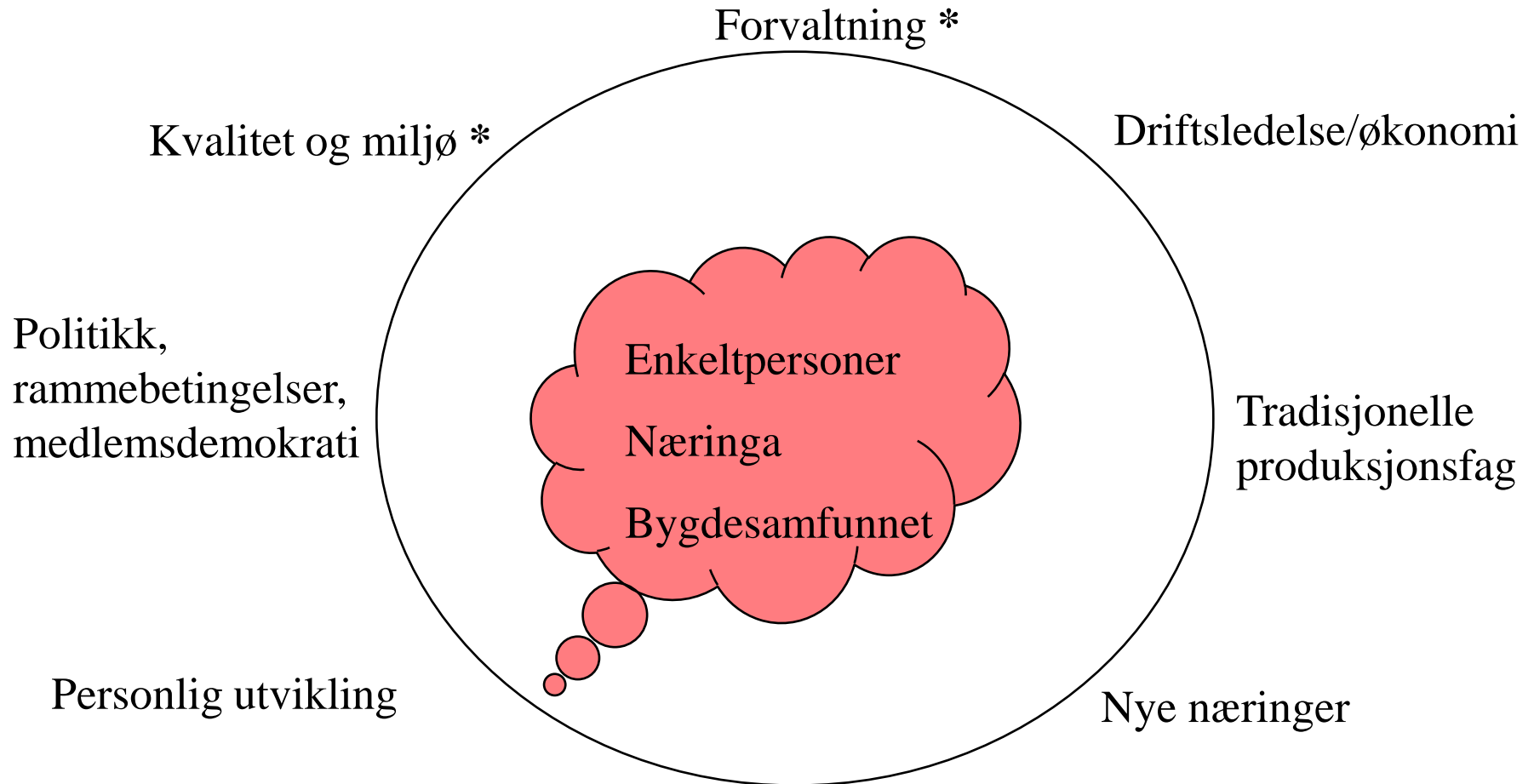
Mange trenger landbrukskompetanse:

- Bønder (produsenter av mat, tjenester, opplevelser ...)
- Faglig støtteapparat (rådgiving/veiledning)
- Undervisning, forskning, forvaltning

Nasjonale og globale kompetanseutfordringer, f.eks klima, miljø, energi og matforsyning.

Bondens allsidige kompetansebehov

* = krav fra myndigheter eller ”samfunnet”

NORGES BONDELAG

Tallenes tale

Yrkesutøvere

- 1250 eierskifter over 100 da – formål landbruk
- Yrkesutd. 2008: 430 agronom, 62 gartner, 11 skogbruk
- Mange gårder overtas av eier uten landbruksutdanning

Landbruksakademikere - undersøkelse

- Få kvalifiserte søkere til sentrale fag i høyere utdanning
- Allerede for få utdannede innen noen områder
- Høy gjennomsnittsalder øker behovet

Yrkesutdanning naturbruk

Bondelagets fokus er framtidens bønder

- Trenger grunnutdanning med allsidig base
  - Plante- og husdyrproduksjon, forvaltning og drift
  - Bestått utdanning = kan arbeide selvstendig
- Med valgmuligheter og mangfold
  - Næringsdrift med gården som utgangspunkt
  - Prosjekt til fordyping og valgfrie fag kan utnyttes bedre
- Vi ønsker mer fleksibilitet i utdanningen
  - Vanskelig å få gjennomslag hos utdanningsmyndighetene
- Fritt skolevalg over fylkesgrensene

Studieforberedende naturbruk

- Grønn bakgrunn for videre studier
- Godt valg for de som skal bli bønder senere
- Må gis god veiledning om veiene videre
  - Med generell studiekompetanse
  - Utdanning som krever realfagfordyping
  - Kompletterende yrkesutdanning for voksne
- Landbruket og samfunnet trenger flere naturbrukere!

Grunnutdanning for voksne

- Mange har annen utdanning og yrke før gårdsovertakelse
- Voksne må ha mulighet til grunnutdanning tilrettelagt for voksne – sluttkompetanse som vgs
  - Må gjelde også ”voksne uten rett”
  - Utdanningsfinansiering lik for alle
- Dokumentasjon og vurdering av realkompetanse

Fagskole

- Fordyping og spesialisering (husk agroteknikerutdanning)
  - For næringsdrivende og spesialarbeidere
  - Landbruksproduksjon
  - Andre næringsaktiviteter
  - Økonomi og driftsledelse
-
- Fylkeskommunens ansvar
  - Trengs samarbeid over fylkesgrenser
  - Studenter i fagskole og høyere utdanning må få samme økonomiske vilkår

Høyere utdanning

- For få søkere til viktige fag
- Viktige fag har blitt borte
- Miljø, energi- og klimautfordringer
- Underdekning av landbruksakademikere – økt behov
- Vi må markedsføre utdanninger og arbeidsplasser
- Bedre samarbeid arbeidsgivere - utdanningsinstitusjoner

- Søkere fra naturbruk til primærnæringsfag må få uttelling for relevante produksjonsfag – arbeidsgiverne ønsker folk med praktisk kjennskap til næringa

I Bondelagets planer (2009-2013)

God og allsidig grunnkompetanse og evne til fornying vil få stor betydning for den enkelte og næringas konkurransevne.

- Tiltak som motiverer ungdom for utdanning og yrkesvalg innen landbruk og bygdenæringer må styrkes
- Vgs - grunnutdanning som tilfredsstillende myndighetenes krav
- Voksne må kunne få grunnleggende landbruksutdanning
- Fagskolen må få gode rammevilkår - flere tilbud må til
- Samarbeid om rekruttering til landbruksutdanning på alle nivå

20 mill til fylkeskommunene

- Til kompetanseheving, rekruttering, likestilling
- Fra jordbruksavtalen - verktøy i videre arbeid
- Fylkeskommunen skal samarbeide med NB og NBS

- Noen prioriteringer:
  - Rekruttering til landbruksrelaterte utdanninger i vgs
  - Rekruttering til næringa generelt
  - Grunnutdanning for voksne uten rett
  - Fagskole
  - Korte etterutdanningskurs

Lokalt samarbeid skole - næring

- Kunnskapsløftet – samarbeid med næringslivet
- Utdanningsvalg – fag i ungdomsskolen
- Utdanningsmesser for ungdomsskolen (info i ungd.skole)
- Kartlegge lokalt arbeidsmarked
- Bevisstgjøre arbeidsgiverne (yrkes- og høyere utd.)
- Arbeidslivsfag – på prøve i noen kommuner
- Yrkesutdanning: Tolking av læreplan og prosjekt til fordyping ut fra lokale behov – profilering
- Gårdsbesøk og praksis

Alle gode krefter må samarbeide

Samarbeid for:

- Framtidsrettet utdanning
- Bedre rekruttering
- Informasjon om yrker, utdanninger og muligheter for å øke rekruttering på alle nivå

NORGES BONDELAG

